

Administrative Model for Developing the Academic Administration Effectiveness of Secondary Schools in the Official Inspection Area 8

Supaporn Rattnoy^{1*}, Achara Whattananarong², Sakchai Nirunthawee³, & Vipaporn Poovatnakul⁴

¹ Educational Administration, College of Management, University of Phayao, Thailand

² Educational Administration, College of Management, University of Phayao, Thailand

³ Educational Administration, College of Management, University of Phayao, Thailand

⁴ Educational Administration, College of Management, University of Phayao, Thailand

* Corresponding author. E-mail: supapornrattnoy@yahoo.com

Abstract

The purposes of this study were to 1) investigate the causal factors of the effectiveness of academic administration in secondary schools in the Official Inspection Area 8, 2) examine the consistency of the theoretical model of academic administration effectiveness with empirical data, and 3) study an administrative model to develop the effectiveness of academic administration in secondary schools in the Official Inspection Area 8. The research was conducted in two phases. The first phase involved studying the causal factors of the effectiveness of academic administration and examining the consistency of the theoretical model of the effectiveness of academic administration with empirical data. The sample included 100 secondary schools in the Official Inspection Area 8, comprising 500 participants. The instrument was a five-point Likert scale questionnaire. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis (MRA), and path analysis. The second phase involved studying an administrative model to develop the effectiveness of academic administration by using the causal factors of the effectiveness of academic administration and based on Deming's Cycle (PDCA). The model was validated through a focus group discussion with 10 experts. The model was then evaluated for its suitability and feasibility by 30 stakeholders. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The findings are as follows. 1) The causal factors of the effectiveness of academic administration in secondary schools in the Official Inspection Area 8 were teachers' instructional quality, budget availability, parental participation, technological readiness, and academic leadership of administrators, respectively. 2) The theoretical model of the causal factors of academic administration effectiveness was consistent with empirical data. 3) The developed administrative model of the effectiveness of academic administration was rated highly appropriate and feasible for implementation.

Keywords: Administrative Model, Casual Factors, Effectiveness of Academic Administration

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8

สุภาพร รัตน์น้อย^{1*}, อัจฉรา วัฒนาณรงค์², ศักดิ์ชัย นิรัญทวี³, และวิภากรณ์ ภูวัฒนกุล⁴

- 1 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
 - 2 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
 - 3 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
 - 4 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
- * Corresponding author. E-mail: jirawat9096@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) ศึกษาแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 คือ การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 จำนวน 100 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis: MRA) และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) ระยะที่ 2 นำผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ มาสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้กระบวนการบริหารตามแนวคิดและหลักการวงจรเดมมิง (Demming Cycle) ด้วยกระบวนการ PDCA การประเมินผล ตรวจสอบรูปแบบด้วยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบจากความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ได้แก่ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความพร้อมของเทคโนโลยี และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามลำดับ 2) รูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, ปัจจัยเชิงสาเหตุ, ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

บทนำ

การศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด อีกทั้งต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554) ดังนั้น ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและคุณสมบัติดังกล่าว การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เพราะเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล (วลีรัตน์ ฉิมน้อย, 2562) นอกจากนี้การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม เจตคติและค่านิยม ให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขในการดำรงชีวิต ตลอดจนเป็นผู้มีคุณค่าในสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเป็นเครื่องตัดสินคุณภาพของโรงเรียน การพิจารณาคุณภาพของโรงเรียนจึงต้องพิจารณาจากวิธีการและผลผลิตของระบบงานวิชาการ เช่น คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ลักษณะของการบริหารงานวิชาการ ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการจึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา (วราภรณ์ ศรีจันทร์พาล, 2565)

สำหรับประสิทธิผลหรือความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการดูได้จากผลที่เกิดจากการดำเนินงานบริหารวิชาการได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ได้แก่ ด้านงานวิชาการ และด้านผู้เรียน ซึ่งในการบริหารงานวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายยังมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของอาคารสถานที่ ความพร้อมของเทคโนโลยี ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังงานวิจัยของสมพงษ์ รมัไพร (2547) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อมกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ และด้านชุมชน มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนา เส็งเรียบ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา โดยพบว่า ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านกระบวนการ เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา รวมทั้งยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ อีระ รุญเจริญ (2557) ที่พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษา และด้านชุมชน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาจึงต้องมีรูปแบบการบริหารที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยทันต่อลักษณะของสังคมและความต้องการของสังคม โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงและบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา ทั้งด้านคุณภาพของงานวิชาการและด้านผู้เรียน โดยอาศัยรูปแบบการบริหารที่มีกระบวนการ ขั้นตอน แนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบ และเป็นรูปแบบที่สามารถบริหารจัดการกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารวิชาการ รวมทั้งสามารถจัดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างตรงประเด็น เนื่องจากรูปแบบการบริหารจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีหลักในการบริหารงานให้เป็นไปตามกระบวนการหรือขั้นตอน ส่งผลให้มีผลลัพธ์การดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้เขตตรวจราชการที่ 8 มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสมุทรปราการ โดยในกลุ่มจังหวัดดังกล่าวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 3 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ซึ่งในเขตตรวจราชการที่ 8 มีสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง โดยจังหวัดสมุทรปราการไม่ได้ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มจังหวัดเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก แต่เป็นจังหวัดมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เป็นเมืองอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศเป็นคลังสินค้าที่สำคัญ และเป็นศูนย์กลางการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ และมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากที่สุดในประเทศ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ, 2565) สำหรับการจัดการศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 พบว่าการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในภาพรวมจะมีสภาพปัญหาคล้ายคลึงกัน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดการเรียนรู้ของครู การขาดครูในสาขาขาดแคลน ดังเช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีจำนวนนักเรียนที่มีผลการเรียน 0, ร, มส ร้อยละ 5.71 และยังมีร้อยละของนักเรียนที่มีผลการเรียน 0, ร, มส เกินกว่าร้อยละ 5 แสดงให้เห็นว่าการบริหารวิชาการยังมีปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ, 2565, หน้า 8) นอกจากนี้ ยังพบปัญหาด้านครูผู้สอน กล่าวคือ ครูผู้สอนขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ สำหรับการจัดทำสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน และครูผู้สอนบางส่วนไม่สามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ นวัตกรรมใหม่ ๆ ค่อนข้างน้อยสำหรับการจัดการเรียนการสอน (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา, 2565 หน้า 71) และจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ยังพบปัญหาเด็กออกกลางคันเพิ่มขึ้นเนื่องจากการอพยพที่อยู่ รวมถึงโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรจำนวนมาก ทำให้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ลดลง อีกทั้งยังขาดแคลนครูในสาขาขาดแคลน มีครูไม่ตรงสาขาวิชาเอก ครูย้าย ทำให้ครูไม่ครบชั้น ครูขาดเกณฑ์ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ (กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง, 2565 หน้า 30-31)

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิผลและบรรลุเป้าหมายที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา และให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ทันสมัย มีทักษะที่สอดคล้องและรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ทำให้การดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 กับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สำหรับประสิทธิผลหรือความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการดูได้จากผลที่เกิดจากการดำเนินงานบริหารวิชาการได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ได้แก่ ด้านงานวิชาการ และด้านผู้เรียน ซึ่งในการบริหารงานวิชาการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายยังมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของอาคารสถานที่ ความพร้อมของเทคโนโลยี ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังงานวิจัยของสมพงษ์ รัมไพโร (2547) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อมกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ และด้านชุมชน มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนา เส็งเรียบ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา โดยพบว่า ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านกระบวนการ เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา รวมทั้งยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ชีระ รุญเจริญ (2557) ที่พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษา และด้านชุมชน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

ดังนั้น ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาจึงต้องมีรูปแบบการบริหารที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย ทันต่อลักษณะของสังคมและความต้องการของสังคม โดยเฉพาะการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาคน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงและบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด และมีความจำเป็นที่จะต้องต้องมีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา ทั้งด้านคุณภาพของงานวิชาการและด้านผู้เรียน โดยอาศัยรูปแบบการบริหารที่มีกระบวนการ ขั้นตอน แนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบ และเป็นรูปแบบที่สามารถบริหารจัดการกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการ รวมทั้งสามารถจัดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างตรงประเด็น เนื่องจากรูปแบบการบริหารจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีหลักในการบริหารงานให้เป็นไปตามกระบวนการหรือขั้นตอน ส่งผลให้มีผลลัพธ์การดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือขั้นที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 และ ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 จำนวน 100 โรงเรียน วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ใช้กฎที่ว่าอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างต่อจำนวน ตัวแปรสังเกตได้ ควรจะเป็น 10 หน่วยตัวอย่าง ต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช, 2550) แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 จำนวน 100 โรงเรียน กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 5 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 500 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรอิสระคือ 1) ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของ

ครู 2) ปัจจัยด้านทรัพยากร ประกอบด้วย ความพร้อมของอาคารสถานที่ ความพร้อมของเทคโนโลยี ความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ ความพร้อมของงบประมาณ 3) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านงานวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา และ 2) ปัจจัยด้านผู้เรียน ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน นำมาสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ จากนั้นนำไปวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น (Stepwise Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ระยะที่ 2 การศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 การวิจัยในระยะนี้ ประกอบด้วยการศึกษา 2 ชั้น คือ 1) การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 และ 2) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 โดยนำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 ได้แก่ ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 มีจำนวน 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ปัจจัยด้านทรัพยากร ประกอบด้วย ความพร้อมของเทคโนโลยี และความพร้อมของงบประมาณ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน มาร่างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการ ที่ 8 โดยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการบริหาร และ 4) การประเมินผล สำหรับกระบวนการบริหารใช้แนวคิดและหลักการวงจรคุณภาพของเดมมิง (Demming Cycle) ด้วยกระบวนการ PDCA จากนั้นจึงดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน นำร่างรูปแบบที่ได้จากการสนทนากลุ่มไปสร้างแบบประเมิน เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ได้แก่ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความพร้อมของเทคโนโลยี และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามลำดับ
2. รูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 มีผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ได้แก่ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความพร้อมของเทคโนโลยี และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยในแต่ละปัจจัยผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

ปัจจัยด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการโดยรวมทั้งด้านงานวิชาการ และด้านผู้เรียน สามารถอธิบายหรือพยากรณ์การบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ได้ร้อยละ 10.7 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ และพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนต้องร่วมกันทำ ซึ่งคุณภาพและประสิทธิภาพการสอนจะเกิดผลดีและมีความชัดเจนนั้นต้องมีโครงสร้างหรือองค์ประกอบที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ของลักษณะพฤติกรรมการสอน ดังนั้นการสอนที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อบรรลุผลตามความมุ่งหมายนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของครู ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แหมมณี (2566) ได้กล่าวว่า ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ครูที่มีความรู้ความสามารถจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดที่นักเรียนจะได้รับ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญ และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย และสอดคล้องกับสำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564, หน้า 47) ที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ0206.3/ว9 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564 ด้านการจัดการเรียนรู้ กำหนดให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างและหรือพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน และการอบรมและพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรภรณ์ สถาปิตานนท์ (2550) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านครู ด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษา ด้านชุมชน และด้านผู้บริหาร ตามลำดับ 2) ประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และการผลิตสื่อ การใช้ การพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ 3) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ สภาพสังคมที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานวิชาการ ความรู้ความสามารถในเรื่องหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู การมีส่วนร่วมของชุมชน ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการศึกษา บรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานวิชาการ และการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามผล

ปัจจัยด้านความพร้อมของงบประมาณ เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ งบประมาณมีความสำคัญในการขับเคลื่อนดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษา ในการจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา จะต้องจัดสรรให้เพียงพอกับแผนงาน โครงการ ถ้ามีงบประมาณเพียงพอ จะทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ จะทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กล่าวไว้ว่า เงิน หรืองบประมาณ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการทำงานและมีความจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากการบริหารงานงบประมาณเป็นภารกิจที่สำคัญในการสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ของสถานศึกษาซึ่งเป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณและสินทรัพย์ รวมถึงการจัดหารายได้จากการบริการเพื่อสนับสนุนให้การบริหารจัดการศึกษาและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นไปตามแผนงาน และแผนปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ในการบริหารทรัพยากรด้านงบประมาณที่มีอยู่ให้เพียงพอต่อการดำเนินการภายในสถานศึกษา โดยมีการจัดทำและเสนอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบและประเมินผลการใช้งบประมาณ การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา นิมพันธ์ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีจำนวน 7 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) ปัจจัยคุณลักษณะของครูผู้สอน 3) ปัจจัยความพร้อมของอาคารสถานที่ 4) ปัจจัยความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน 5) ปัจจัยการบริหารงบประมาณ 6) ปัจจัยบรรยากาศในโรงเรียน และ 7) ปัจจัยประสิทธิภาพของผู้บริหาร โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ในระดับสูง คือ ปัจจัยความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัจจัยสื่อวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ปัจจัยคุณลักษณะของครูผู้สอน ปัจจัยความพร้อมของอาคารสถานที่ ปัจจัยการบริหารงบประมาณ ปัจจัยบรรยากาศในโรงเรียน และปัจจัยประสิทธิภาพของผู้บริหาร

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเป็นส่วนสำคัญในการให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ครอบครัว และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ วิชาญ เกษเพชร (2556) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะการเรียนรู้ที่บ้านและโรงเรียนมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้ปกครอง มีส่วนที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและสังคมหรือชุมชนเป็นส่วนสนับสนุนให้การมีส่วนร่วมนั้นมีความสำเร็จตามเป้าหมาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2557 หน้า 41) ได้กำหนดมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ตัวชี้วัดด้านการเสริมสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง องค์กร และชุมชน เพื่อความร่วมมือในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาจาก สถานศึกษามีฐานข้อมูล มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง สื่อสารให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับการศึกษาและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีการสร้างเครือข่ายสนับสนุน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินการร่วมกัน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา นอกจากนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภายในภายนอกมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และค่านิยม ของสถานศึกษาที่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนงนุช อินทรโคกสูง, ทินกร ชอัมพงษ์, และเยาวเรศ ภักดีจิตร (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัย

งบประมาณ ปัจจัยสื่อและเทคโนโลยี และปัจจัยครูผู้สอน เป็นปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ร่วมกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ .80 สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ได้ร้อยละ 64

ปัจจัยด้านความพร้อมของเทคโนโลยี เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ของครูและนักเรียน ครูใช้เทคโนโลยีเข้ามาในการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา เป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีวันจบ เนื่องจากมีความรู้ใหม่ๆ เข้ามาตลอดเวลา กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ และยังเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้ก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญ เป็นผู้เรียนในยุคที่ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ เทคโนโลยีจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีความสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนที่จะเชื่อมโยงความรู้จากครูไปสู่ผู้เรียนอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน นอกจากนี้สื่อการสอนที่นำไปใช้ในการเรียนการสอนยังได้รับการพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีซึ่งก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2557 หน้า 33) ที่ได้กำหนดมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ตัวชี้วัดด้านการใช้สื่อ อุปกรณ์ระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากสถานศึกษามีระบบเทคโนโลยีที่สนับสนุนการจัดการศึกษา มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการประเมินผลการใช้ระบบเทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์และปรับปรุงพัฒนาอย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561 หน้า 86) ที่ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยจัดหาเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษาในงานต่าง ๆ และพัฒนาให้บุคลากรสามารถนำหรือพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามาใช้จัดการศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัฏญา นิมพันธ์ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีจำนวน 7 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) ปัจจัยคุณลักษณะของครูผู้สอน 3) ปัจจัยความพร้อมของอาคารสถานที่ 4) ปัจจัยความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน 5) ปัจจัยการบริหารงบประมาณ 6) ปัจจัยบรรยากาศในโรงเรียน และ 7) ปัจจัยประสิทธิภาพของผู้บริหาร โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ในระดับสูง คือ ปัจจัยความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัจจัยสื่อวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ปัจจัยคุณลักษณะของครูผู้สอน ปัจจัยความพร้อมของอาคารสถานที่ ปัจจัยการบริหารงบประมาณ ปัจจัยบรรยากาศในโรงเรียน และปัจจัยประสิทธิภาพของผู้บริหาร

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำองค์กรไปในทิศทางต่างๆ เป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย วางแผนการพัฒนาสถานศึกษา ดังนั้นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ต้องเป็นผู้ที่นำการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการ ต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องของหลักสูตรที่ต้องปรับเปลี่ยน เข้าใจการวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียนที่มีศักยภาพที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอน รวมถึงเทคนิคการสอนในรูปแบบใหม่ สื่อประกอบการสอน การวัดผลประเมินผลที่มีความหลากหลาย การวิจัยและนวัตกรรมที่ก้าวทันสมัย เข้าใจในกระบวนการนิเทศชั้นเรียน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้ที่มี

ส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ 3 เกณฑ์ใหญ่ และในส่วนของเกณฑ์ที่ 2 ได้กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ มีศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการและมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา และสอดคล้องกับ ทรัสตี้ (Trusty, 1986: 26; อ้างถึงใน สุมนา ศรีกนกพาน, 2560, หน้า 16-17) ได้กล่าวว่า หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการ คือ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาไปปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินโครงการทางวิชาการของโรงเรียน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาระบบงานเพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของคณนันทน์ พุทธิสาโรช, อนุชา กอนพ่วง, ปกรณ์ ประจันบาน และฉลอง ชาตรุประชีวิน (2558) ได้ศึกษารูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุพุทธระดับที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า รูปแบบเชิงทฤษฎีเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) สามารถอธิบายได้ร้อยละ 84.9 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการสร้างและการพัฒนารูปแบบนี้เกิดจากการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ จากสภาพที่ปรากฏขึ้นกับสิ่งที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงทำให้รูปแบบเชิงทฤษฎีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชาติ กำล้างฤทธิ์, ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร และ พิศุทธิ์ กิติศรีวรพันธุ์ (2559) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่ได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและตรวจสอบความสอดคล้องรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ สมรรถนะขององค์การ บรรยากาศของโรงเรียน การบริหารการจัดการเรียนรู้ และคุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียน

3. รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริหารมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการบริหาร และ 4) การประเมินผล โดยหลักการมีความสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานในการบริหารการศึกษานานาชาติ วัตถุประสงค์มีการกำหนดไว้ชัดเจน มีกระบวนการบริหารและการประเมินผลรูปแบบ โดยองค์ประกอบเหล่านี้ถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ซีระ รุณเจริญ (2555 หน้า 162-163) ที่กล่าวองค์ประกอบในการนำเสนอสาระของรูปแบบที่ดีควรประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ ระบบงานและกลไกของรูปแบบ วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ แนวการประเมินรูปแบบ คำอธิบายประกอบรูปแบบ และระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรพิมล ผิวขาว (2567) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาการจัดการการศึกษาแบบเรียนร่วมของครูในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของการทำงาน และการประเมินผลของรูปแบบ

นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ซึ่งใช้กระบวนการบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง (Demming Cycle) ด้วยกระบวนการ PDCA ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Plan) เป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์ภารกิจ กำหนดเป้าหมาย การจัดลำดับความสำคัญของงานและกิจกรรมที่จำเป็น และกำหนดแนวทางสู่การปฏิบัติ การวางแผนยังช่วยให้สามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ 2) การปฏิบัติ (Do) เป็นขั้นตอนการดำเนินการตามแผนซึ่งมีวิธีการดำเนินการที่ชัดเจน 3) การตรวจสอบ (Check) เป็นการตรวจสอบผลของการนำไปใช้โดยต้องมีการตรวจสอบการดำเนินการ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน และการประเมินผลของการดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้ง และ 4) การปรับปรุง (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาพัฒนา มาวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้างหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดที่ควรปรับปรุง หรือพัฒนาสิ่งที่ได้อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และเป็นการสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินการใหม่ที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินการในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศธร สรภูมิ และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2565) ที่ได้ศึกษาและประยุกต์ใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดใหม่เนินพยอม โดยการนำวงจรคุณภาพ PDCA ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่นักเรียนหลุดจากระบบการศึกษา โดยโรงเรียนดำเนินการวางแผนงาน (Plan) ให้สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา มีการลงมือการปฏิบัติ (Do) ตามแผนที่กำหนดไว้ มีการตรวจสอบ (Check) ตลอดระยะการดำเนินการและมีคำแนะนำเพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และมีการดำเนินงานให้เหมาะสม (Act) ในกรณีที่แก้ไขปัญหาที่นักเรียนหลุดจากระบบการศึกษาได้สำเร็จ โรงเรียนจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มและสร้างมาตรฐานใหม่พร้อมทั้งสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาสำหรับโรงเรียนที่มีความสนใจในส่วนกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่นักเรียนหลุดจากระบบการศึกษาได้สำเร็จ โรงเรียนจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ในครั้งแรกและนำไปสู่ขั้นตอนการวางแผนอีกครั้ง

ทั้งนี้ จากการนำวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA มาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนทำให้เห็นว่า วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA ทำให้เกิดการวางแผนที่ดี ช่วยลดความสับสนในการทำงาน มีการตรวจสอบเป็นระยะ สามารถสร้างมาตรฐานใหม่ให้กับการปฏิบัติงาน และสามารถยกระดับมาตรฐานของงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการนำวงจรคุณภาพของเดมมิง (Demming Cycle) ด้วยกระบวนการ PDCA มาใช้ในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ปัจจัยด้านทรัพยากร ได้แก่ ความพร้อมของเทคโนโลยี และความพร้อมของงบประมาณ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน จะทำให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นในด้านของการพัฒนาหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ ยังส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สูงกว่าค่าเป้าหมายของสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความพร้อมของเทคโนโลยี และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 8 ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่าคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ความพร้อมของงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ความพร้อมของเทคโนโลยี และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารงานวิชาการในด้านงานวิชาการและด้านผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวและนำไปใช้ในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการต่อไป

2. ผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ สามารถนำรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ไปเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

3. ผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ สามารถนำแนวคิด และหลักการบริหารโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง (Demming Cycle) ด้วยกระบวนการ PDCA มาใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาในด้านอื่นๆ เพื่อพัฒนาให้งานวิชาการมีประสิทธิผลทั้งด้านงานวิชาการและด้านผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ และคาดว่าจะปัจจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2. ควรศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีอื่น ๆ

3. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ. (2565). *แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ 2565*.
สมุทรปราการ: กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด
- กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2565*. ฉะเชิงเทรา: กลุ่มนโยบายและแผน.
- กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. (2565). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2565 – 2567*. สมุทรปราการ: กลุ่มนโยบายและแผน.
- กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง, (2565). *แผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2565*. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
- คณินท์ พงุทธสาโรช, อนุชา กอนพ่วง, ปกรณ์ ประจันบาน และฉลอง ชาตรุประชีวิน. (2558). รูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุพุทธระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *JOURNAL OF EDUCATION NARESUAN UNIVERSITY*, 17(1), 103-116.
- ฉัตรภรณ์ สถาปิตานนท์. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.
- ทิตนา แหมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จีระ รุญเจริญ. (2557). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด.
- นงนุช อินทรโคกสูง, ทินกร ชอัมพงษ์, และ เยวเรศ ภัคติจิตร. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(5), 235-250.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2550). *แนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศธร สรภูมิ และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2565). *การประยุกต์ใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA กรณีศึกษาโรงเรียนวัดใหม่เนินพยอม*. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 4 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่อย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”, 4(1), 1409-1416.
- พัฒนะ เส็งเรียบ. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.
- พัตรพิมล ผิวขาว. (2567). *รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. ดุษฎีนิพนธ์ กศ.ด.,มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- วรภรณ์ ศรีจันทร์พาล. (2565). *การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21 สถาบันพระบรมราชชนก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

- วสีรัตน์ ฉิมน้อย. (2562). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดคุณลักษณะพลเมืองคุณภาพในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ ค.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สมพงษ์ ร่มไทร. (2547). การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อมกับการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา. (2554). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา.
- สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งครู. กรุงเทพฯ: สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2567). คู่มือกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2567-2571. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สุกัญญา นิมพันธ์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์, 6(3), 149-161.
- สุนนา ศรีกงพาน. (2560). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สุรชาติ กำลั้งฤทธิ์, ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร และ พิศุทธิ์ กิตติวีรพันธ์. (2559). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วารสารบัณฑิตศึกษา, 13(62), 27-37.
- อดิพงษ์ สุขนาค, ประชุม รอดประเสริฐ และ ไพรัตน์ วงษ์นาม. (2560). การสังเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารหาดใหญ่ วิชาการ, 15(2), 165-183.